

Bruxelles, 3. srpnja 2025.
(OR. en)

11246/25

COMPET 685
IND 246
EMPL 352
SOC 500
ECOFIN 951
POLCOM 149
FIN 828
FISC 157
ENV 656
CLIMA 248
ENER 347
ATO 44
MAP 31
RECH 316
RC 43

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ

Datum primitka: 2. srpnja 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2025) 378 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA
Provedba plana za čistu industriju I.

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 378 final.

Priloženo: COM(2025) 378 final

Bruxelles, 2.7.2025.
COM(2025) 378 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Provedba plana za čistu industriju I.

Provedba plana za čistu industriju I.

1. Uvod

U planu za čistu industriju¹ Komisija je predstavila konkretne mjere za daljnje poticanje dekarbonizacije i konkurentnosti europske industrije. Mjere su odgovor na poziv da se u svim politikama EU-a koje podupiru taj dvostruki cilj primijeni dobro integriran pristup. Mjere pokazuju i odlučnost EU-a da se uhvati u koštac s problemima s kojima se suočava naša industrija, kao što su razlika u cijenama energije između EU-a i njegovih glavnih konkurenata, slaba potražnja ili nepošteno globalno tržišno natjecanje i pritom poduzećima, velikim i malima, te ulagateljima pruži sigurnost da će Europa i dalje u potpunosti biti predana cilju da postane klimatski neutralno gospodarstvo do 2050., pri čemu se mora uzeti u obzir pravednost, tehnološka neutralnost i troškovna učinkovitost i osigurati pravedna tranzicija i poboljšati okolišna održivost. Ulaganjem u dekarbonizaciju povećat će se konkurentnost europskog gospodarstva, ojačati njegova gospodarska i energetska otpornost i sigurnost te otvoriti stabilna radna mjesta otporna na promjene u budućnosti.

Usred globalne utrke prema nultoj neto stopi emisija, plan za čistu industriju omogućit će EU-u da bude predvodnik u razvoju tržišta čistih tehnologija budućnosti. Međunarodna agencija za energiju predviđa da će svjetsko tržište za šest najvećih tehnologija masovne proizvodnje čiste energije² do 2035. vrijediti više od 2 bilijuna USD, što je blizu prosječne vrijednosti svjetskog tržišta sirove nafte posljednjih godina³. U međuvremenu se očekuje da će trgovina čistim tehnologijama do 2035. dosegnuti 575 milijardi USD. Kao što je prikazano u najnovijem izvješću o ulaganjima Europske investicijske banke⁴, snažan položaj Europe u inovacijama u području čistih tehnologija se isplatio. Primjerice, Europa je od 2017. povećala izvoz niskougljičnih tehnologija za 65 %, u usporedbi s povećanjem od 79 % koje je ostvarila Kina i od samo 22 % koje su ostvarile Sjedinjene Američke Države. EU mora učiniti sve što je u njegovoj moći da očuva i poveća tu konkurentsku prednost.

Da bi zadržala taj snažan položaj, industrija treba predvidljivost u pogledu europskog smjera kretanja, regulatorni okvir kojim se minimizira nepotrebno administrativno opterećenje te brzu i učinkovitu provedbu svih predloženih mjera. Dekarbonizacija i reindustrijalizacija dvije su strane iste medalje i ne postoji vjerodostojan put prema dekarbonizaciji bez snažne i otporne europske industrijske baze. Zbog toga ova Komunikacija, uz prijedlog izmjene Europskog propisa o klimi kojim se utvrđuje klimatski cilj za 2040., i potrebne fleksibilnosti, dokazuje da se već radi na ostvarenju tog cilja. Samo nekoliko mjeseci nakon predstavljanja plana za čistu industriju pokrećemo prvi val mjera, aktivno podupiremo industriju u toj ključnoj tranziciji kako bismo ojačali europsku industrijsku bazu, omogućili ravnopravne uvjete na globalnoj razini i potaknuli inovacije.

Ostvaren je napredak u okviru svih šest glavnih pokretača poslovanja utvrđenih u planu za čistu industriju. Mjerama se uspostavlja ravnoteža između podupiranja ambicioznih ciljeva plana za čistu industriju i održavanja ravnopravnih uvjeta na jedinstvenom tržištu kako bi države članice mogle pružiti ciljanu financijsku potporu dekarbonizaciji i, prema potrebi, izgradnji suverenih lanaca vrijednosti u području čistih tehnologija bez neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja. Osim toga, one državama članicama omogućuju da iskoriste porezne poticaje kao katalizator za privatna

¹ COM(2025) 85 final.

² Postrojenja za solarnu fotonaponsku energiju, vjetro turbine, električni automobili, baterije, elektrolizatori i dizalice topline.

³ Međunarodna agencija za energiju: *Energy Technology Perspectives 2024*, listopad 2024.

⁴ Europska investicijska banka, *Investment Report 2024/2025: Innovation, integration and simplification in Europe*, 2025.

ulaganja u projekte dekarbonizacije, čime se u konačnici olakšava brz prelazak na čist i priuštiv europski energetska sustav.

Komisija istodobno nastavlja suradnju s dionicima. Od donošenja plana za čistu industriju, strateški dijalozi o budućnosti automobilske industrije i budućnosti europskog sektora čelika doveli su do posebnih akcijskih planova⁵ s konkretnim sektorskim mjerama za održavanje konkurentne prednosti Europe. Komisija je organizirala i dijalog o kružnosti za provedbu plana za čistu industriju radi pripreme Akta o kružnom gospodarstvu. Na temelju dijaloga s farmaceutskom i kemijskom industrijom predstavit će se daljnje mjere kojima će se nastojati riješiti posebni problemi tih sektora.

Rad na jačanju otpornosti i konkurentnosti naših industrija nadilazi plan za čistu industriju. Ciljevi plana dodatno se podupiru strategijom jedinstvenog tržišta, strategijom unije za štednju i ulaganja, strategijom za otpornost vodoopskrbe, Komunikacijom o Uniji vještina popraćenom Akcijskim planom za osnovne vještine i strateškim planom za obrazovanje u području STEM-a, Strategijom EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća. Ostvarenju tih ciljeva dodatno pridonose četiri skupna paketa za pojednostavnjenje kojima je cilj smanjiti regulatorno opterećenje.

U predstojećim tjednima i mjesecima Komisija će odlučno raditi na daljnjoj provedbi preostalih mjera opisanih u planu za čistu industriju.

2. Prvi paket za provedbu plana za čistu industriju

Bitni element za ostvarivanje ambicija i ciljeva plana za čistu industriju novi je okvir za državne potpore u sklopu plana za čistu industriju, koji je Komisija donijela 25. lipnja. Odobrenje više od 85 milijardi EUR potpore do lipnja 2025. u okviru odjeljaka za „tranziciju” Privremenog okvira za krizne situacije i tranziciju pokazuje da pojednostavnjena pravila o državnim potporama mogu povećati apsorpciju i spremnost država članica da koriste državne potpore za ciljeve zelene tranzicije. Osim toga, činjenica da je većina država članica već počela provoditi mjere za ubrzanje prelaska na čistu energiju u okviru Privremenog okvira za krizne situacije i tranziciju potvrđuje stečeno praktično iskustvo i potrebu za stabilnim, dugoročnim okvirom koji bi zamijenio taj privremeni okvir i na temelju kojeg bi se nastavilo podupirati dekarbonizaciju industrije.

Novim okvirom za državne potpore dodatno se pojednostavnjuje i ubrzava postupak dodjele potpora za države članice jer sadržava jasnije i fleksibilnije kriterije za ocjenjivanje mjera državne potpore, omogućuje dulje razdoblje planiranja te povećava predvidljivost ulaganja i sigurnost za poduzeća. U skladu s ciljevima plana za čistu industriju, okvir je usmjeren na sva industrijska poduzeća, a poseban su prioritet energetska intenzivne industrije i sektor čistih tehnologija, te se u sklopu njega uvode mjere potpore za ubrzanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, ulaganja u dekarbonizaciju industrije i proizvodne kapacitete za čistu tehnologiju. Države članice moći će pomoći financirati širenje proizvodnje čistih tehnologija u Europi koje koriste reciklirane i primarne sirovine i time doprinijeti jačanju otpornosti europskih lanaca opskrbe. Državama članicama omogućit će se i da u zamjenu za ulaganja u dekarbonizaciju smanje troškove električne energije energetska intenzivnih korisnika u industrijama za koje postoji rizik od premještanja izvan Unije u zemlje u kojima ne postoje propisi o zaštiti okoliša ili su ti propisi manje ambiciozni. Novim se okvirom promiče privlačenje privatnih sredstava smanjenjem rizika ulaganja u projekte usklađene s ciljevima plana za čistu industriju.

⁵ COM(2025) 96 final i COM(2025) 125 final

Osim toga, nova pravila pridonose stvaranju vodećih tržišta za čiste proizvode i olakšavaju kombiniranje financiranja iz Inovacijskog fonda s nacionalnim financiranjem olakšavanjem odobravanja državnih potpora za države članice koje žele poduprijeti projekte s pečatom suverenosti u okviru tog fonda. Novi okvir za državne potpore dopunjuje pravila o državnim potporama, koja su i dalje potpuno dostupna, a obuhvaća i druge mjere koje će doprinijeti planu za čistu industriju. Države članice mogu prijaviti mjere za podupiranje proizvođača čistih tehnologija, kao što su baterije, kako bi postigli učinkovit razmjor u skladu s primjenjivim pravilima o državnim potporama. U uobičajenim tržišnim uvjetima proizvođači čistih tehnologija trebali bi moći pokriti svoje operativne troškove bez dodatne javne potpore. Komisija je spremna pomoći državama članicama da utvrde odgovarajuće načine za osmišljavanje, u skladu s pravilima o državnim potporama, javne potpore kojom se otklanjaju tržišni neuspjesi, koja je nužna, proporcionalna i kojom se neopravdano ne narušava tržišno natjecanje i trgovina na jedinstvenom tržištu ili kako bi se takva javna potpora osmislila bez korištenja državne potpore.

Kako je najavljeno u planu za čistu industriju, Komisija će u okviru tekuće revizije Uredbe o općem skupnom izuzeću procijeniti treba li i kako ažurirati pravila o državnim potporama kako bi se industriji pružili bolji poticaji za ulaganje u usavršavanje, prekvalifikaciju, kvalitetna radna mjesta i zapošljavanje radnika za pravednu tranziciju. Komisija će posebno razmotriti pravila koja obuhvaćaju potpore za socijalna poduzeća i zapošljavanje radnika u nepovoljnom položaju. U tom će kontekstu Komisija izraditi posebne smjernice za pomoć državama članicama pri osmišljavanju mjera državne potpore za socijalnu potporu i ulaganja. Takva se potpora u mnogim slučajevima ne smatra potporom ili je obuhvaćena skupnim izuzećem na temelju Uredbe o općem skupnom izuzeću.

Usporedno s novim okvirom za državne potpore, **Preporukom Komisije o poreznim poticajima, koja je danas donesena, potiču se ulaganja u čiste tehnologije i dekarbonizaciju industrije mjerama kao što su ubrzana amortizacija i porezni krediti.** Time će se učinkovito smanjiti financijske prepreke za poduzeća koja ulažu u održivost i ojačati vodeća tržišta dekarboniziranih proizvoda. Zalaganjem za izdašnu ubranu amortizaciju do iznosa izravno priznatih rashoda u trenutku njihova nastanka i fleksibilnih poreznih kredita Komisija nastoji poduzećima pružiti sigurnost i pravodobnu potporu.

Naš je energetska sustav presudan za osiguravanje odgovarajućih uvjeta za dekarbonizaciju našeg gospodarstva. Sva rješenja za energiju s nultim i niskim emisijama ugljika, uključujući obnovljive izvore energije, nuklearnu energiju, energetska učinkovitost, skladištenje, hvatanje, uporabu i skladištenje ugljika, uklanjanje ugljika, geotermalnu energiju i hidroenergiju te sve druge postojeće i buduće tehnologije u području energije s nultom neto stopom emisija, potrebna su za dekarbonizaciju energetska sustava do 2040., kao i jačanje mreže i kapaciteta za skladištenja. Kako bi se državama članicama i nacionalnim regulatornim tijelima pružila osnova za ubrzanje prelaska na priuštv i fleksibilniji energetska sustav s dobro razvijenim mrežama i skladištenjem, Komisija donosi paket smjernica. Ti dokumenti obuhvaćaju: **i. inovativne tehnologije i oblike uvođenja energije iz obnovljivih izvora, ii. određivanje posebnih područja mrežne i skladišne infrastrukture i iii. metodologije za određivanje mrežnih tarifa.** Provedba tog paketa smjernica koristit će i domaćoj proizvodnji odgovarajućih čistih tehnologija u EU-u tako što će se poduprijeti uvođenje dodatnih projekata u području čiste energije i mreža pod globalnim vodstvom Europe.

Smjernicama o **inovativnim oblicima tehnologija i obliku uvođenja energije iz obnovljivih izvora podupire se širenje obnovljivih izvora energije, čime se pridonosi smanjenju troškova naše opskrbe energijom.** Ovisnost Europe o uvezenim fosilnim gorivima znatno doprinosi nestabilnim i visokim troškovima opskrbe. Širenjem inovativnih obnovljivih izvora energije i ostvarenjem

neiskorištenog potencijala (npr. agrosolarna energija, plutajuća energija iz obnovljivih izvora, energija oceana) EU može smanjiti te troškove. Od 2021. do 2023. potrošači električne energije u EU-u već su uštedjeli 100 milijardi EUR zahvaljujući proizvodnji električne energije iz novoinstaliranih kapaciteta za solarnu fotonaponsku energiju i energiju vjetra⁶.

Smjernice o određivanju područja mreže i skladištenja osmišljene su kako bi se povećalo i ubrzalo širenje naših mreža te uvođenje rješenja za skladištenje. To je osobito važno s obzirom na očekivani rast decentralizirane proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, sve veću potražnju za električnom energijom i postojeća ograničenja elektroenergetske mreže, kao što su potreba za priključivanjem infrastrukture za punjenje električnih vozila koja je korisna za skladištenje energije i energetske sustav općenito, kao i potrebu za modernizacijom 40 % postojećih mreža. Osim toga, kapacitet za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora brzo raste, a samo 2024. dodano je oko 78 GW. S obzirom na to da bi godišnje povećanje kapaciteta za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u prosjeku trebalo iznositi oko 100 GW do 2030., treba znatno ubrzati postupke izdavanja dozvola za projekte u području skladištenja energije iz obnovljivih izvora i mreže u kojima se integrira energija iz obnovljivih izvora.

Trećim smjernicama o osmišljavanju tarifnih metodologija promiče se osmišljavanje mrežnih tarifa kojem je cilj smanjenje ukupnih troškova sustava povećanjem fleksibilnosti i poticaja za lokaciju te povećanjem učinkovitosti korištenja mreže i upravljanja njome. To poticanje promjene ponašanja presudno je za učinkovito i troškovno učinkovito upravljanje vršnim razdobljima potrošnje. Mrežne tarife mogu imati važnu ulogu poticanja svih korisnika sustava da poboljšaju svoje obrasce korištenja. Koordinirani pristup donosi znatne koristi, među ostalim smanjenje troškova upravljanja mrežom i skupih zagušenja, poboljšanje kapaciteta mreže za apsorpciju energije iz obnovljivih izvora i ograničavanje potrebe za jačanjem mreže na ono što je nužno. Na taj će se način smanjiti ukupni troškovi mreže koje plaćaju potrošači na svojim računima za energiju i izravno će koristiti korisnicima koji doprinose integraciji energetske sustava.

Ostali problemi s kojima se suočava industrija uključuju **izloženost nepoštenom međunarodnom tržišnom natjecanju i regulatorno opterećenje.** Od pokretanja sustava EU-a za trgovanje emisijama (EU ETS) rizik od istjecanja ugljika učinkovito je otklonjen dodjelom besplatnih emisijskih jedinica sektorima izloženima tom riziku. Besplatne emisijske jedinice za postrojenja u okviru ETS-a EU-a koja proizvode robu u okviru mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM) postupno će se ukidati od 2026. do 2034. usporedno s postupnim uvođenjem financijskih obveza u okviru CBAM-a za uvezenu robu. Iako se primjenom CBAM-a otklanja rizik od istjecanja ugljika za robu proizvedenu u okviru CBAM-a za EU, rizik od istjecanja ugljika za robu proizvedenu u okviru CBAM-a za izvozna tržišta mogao bi se povećati postupnim ukidanjem besplatne dodjele emisijskih jedinica sve dok određene treće zemlje ne uvedu ekvivalentno određivanje cijena ugljika. Razni sektori obuhvaćeni CBAM-om pozvali su da se hitno poduzmu **mjere kako bi se riješio problem izmještanja emisija ugljika.**

Kako je najavljeno u Akcijskom planu za čelik i metale, Komisija je stoga razmotrila mogućnosti za otklanjanje tog rizika. Svako rješenje trebalo bi biti u potpunosti usklađeno s okolišnim ciljevima CBAM-a, uz poštovanje relevantnih pravila WTO-a. Osim toga, trebalo bi ga brzo provesti kako bi se pružila pravna sigurnost i izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje. Stoga Komisija namjerava izraditi posebni prijedlog na temelju prihoda ostvarenih primjenom CBAM-a, koji će se proširiti, kako

⁶ IEA (2023.), *Renewable Energy Market Update* – lipanj 2023., IEA, Pariz
<https://www.iea.org/reports/renewable-energy-market-update-june-2023>, licenca: CC BY 4.0.

bi poduprla proizvodnju izloženu riziku od istjecanja ugljika. Time bi se pogodnim proizvođačima omogućila naknada razmjerna postupnom ukidanju besplatnih emisijskih jedinica prema rezultatima u području dugoročne dekarbonizacije. Područje primjene morat će se utvrditi na temelju objektivnih kriterija. Taj bi se program primjenjivao tijekom prvotno utvrđenog razdoblja s preispitivanjem 2027. Prijedlog bi trebao biti podnesen do kraja 2025., zajedno s prijedlogom o proširenju CBAM-a na robu na kraju proizvodnog lanca i uvođenju mjera za sprečavanje izbjegavanja mjera, te se njime neće dovoditi u pitanje postojeći prijedlozi Komisije o novim vlastitim sredstvima za proračun EU-a. Tim se rješenjem nastoji osigurati jednako postupanje s robom u okviru CBAM-a, neovisno o tome je li proizvedena i prodana u EU-u, izvezena iz EU-a u treće zemlje ili uvezena u EU, kako bi se održala usklađenost s WTO-om. Komisija će prije donošenja prijedloga provesti dodatnu analizu rizika od istjecanja ugljika za proizvodnju robe u okviru CBAM-a za izvoz kako bi na odgovarajući način osmislila mjeru i savjetovati se sa sektorima obuhvaćenima CBAM-om o tim planovima, uzimajući u obzir i posebne nacionalne okolnosti. U tu će se svrhu organizirati dijalog na visokoj razini.

Pojednostavnjenje je još jedan ključni stup plana za čistu industriju. Ostvaren je napredak u nizu zakonodavnih područja čiji je cilj smanjiti regulatorno opterećenje i omogućiti industriji da na učinkovitiji i pragmatičniji način prihvati prelazak na održivo gospodarstvo. Prijedlogom o pojednostavnjenju mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM), koji je donesen u veljači 2025. u okviru skupnog paketa I, nastoji se smanjiti birokracija i osigurati neometana provedba CBAM-a kad u siječnju 2026. postane potpuno operativan. Konkretno, prijedlogom se uvodi godišnji prag od 50 tona koji se temelji na masi, čime se otprilike 90 % uvoznika isključuje iz obveza u okviru CBAM-a, pri čemu se osigurava da je 99 % emisija obuhvaćeno područjem primjene CBAM-a. Početkom ovog mjeseca suzakonodavci su postigli dogovor o izmijenjenoj uredbi, koja je u skladu s glavnim parametrima prijedloga Komisije.

3. Rad u drugim područjima plana za čistu industriju u tijeku

Pored prvog skupa konkretnih mjera u okviru plana za čistu industriju, ostvaren je znatan napredak u nekoliko područja povezanih s tom strategijom. Provedba Akcijskog plana za priuštivu energiju napredovala je od njegova donošenja u veljači 2025. Europska komisija i poljsko predsjedništvo Vijeća Europske unije zajedno su 16. lipnja pokrenuli **Radnu skupinu za energetske uniju**. Radna skupina radit će na rješenjima za uklanjanje tehničkih i regulatornih prepreka koje ometaju dovršetak istinske energetske unije poboljšanjem upotrebe i razvoja dobro povezanih infrastruktura, uklanjanjem nacionalnih prepreka za izdavanje dozvola, povećanjem uvođenja skladištenja i upotrebe usluga fleksibilnosti, poboljšanjem koordinacije regionalnih i nacionalnih mjera te mjera EU-a te podupiranjem ključnih mjera za provedbu Akcijskog plana za priuštivu energiju, primjerice za izdavanje dozvola, oporezivanje i fleksibilnost sustava.

Iznimno je bitno pronaći odgovarajuće načine financiranja. Komisija i Europska investicijska banka blisko su surađivale na razvoju novih financijskih proizvoda, prihvatljivih u okviru programa InvestEU, namijenjenih smanjenju rizika za ulaganja privatnog sektora. Europska investicijska banka (EIB) pokrenula je 19. lipnja nove programe u okviru kojih se nude protujamstva za ugovore o kupnji energije između subjekata koji razvijaju čistu energiju i industrije, s kapacitetom od 500 milijuna EUR. Tom se inicijativom nastoji industriji olakšati pristup stabilnijim cijenama energije i potaknuti ulaganja u projekte nove generacije. Nadalje, EIB je pokrenuo drugi program protujamstva za ublažavanje rizika povezanih s proizvodnjom komponenti nove mreže (primjenom modela koji već upotrebljava za sektor energije vjetra) u iznosu od 1,5 milijardi EUR, što je nužno za

širenje mreže u cijeloj Europi, kao i program TechEU kako bi se nadoknadio manjak financijskih sredstava za potporu disruptivnim inovacijama, jačanje industrijskih kapaciteta i *scale-up* poduzeća u Europi. EIB povećava i sposobnost financiranja paketa za energiju vjetra s 5 milijardi EUR na 6,5 milijardi EUR, a uspostavio je i novi jamstveni proizvod za nove čiste tehnologije s kreditnom omotnicom EIB-a u iznosu od 250 milijuna EUR koji će se podupirati iz fonda InvestEU.

Komisija je na dobrom putu da do kraja 2025. pokrene pilot-projekt za uspostavu banke za industrijsku dekarbonizaciju. S proračunom od 1 milijarde EUR taj će pilot-projekt provoditi u obliku dražbe za dekarbonizaciju industrijske topline elektrifikacijom i izravnom proizvodnjom toplinske energije iz obnovljivih izvora (kao što su solarna toplinska ili geotermalna energija). Moći će ga koristiti poduzeća iz različitih industrijskih sektora, uključujući srednja poduzeća. On služi kao pilot-projekt za banku za industrijsku dekarbonizaciju jer se u okviru njega podupiru projekti u kojima je smanjenje emisija ugljika mjerilo. Glavno savjetovanje s dionicima u travnju pokazalo je da industrija snažno podupire tu inicijativu. Nakon toga Komisija je objavila nacrt uvjeta dražbe radi savjetovanja.

Komisija je donijela i prva dva popisa strateških projekata koji će se poduprijeti u okviru Akta o kritičnim sirovinama, koji obuhvaćaju projekte unutar EU-a i u trećim zemljama. Odabrani projekti obuhvaćaju širok raspon strateških materijala i lanca vrijednosti te će pridonijeti sigurnoj opskrbi EU-a strateškim sirovinama. Kako bi se osigurala njihova pravodobna provedba, projekti će dobiti potporu za olakšavanje javnih i privatnih ulaganja te ubrzano izdavanje dozvola za projekte u EU-u.

Daljnji **razvoj vodećih tržišta** glavni je prioritet plana za čistu industriju. Komisija je 6. travnja donijela plan rada za razdoblje **2025. – 2030. za Uredbu o ekološkom dizajnu za održive proizvode i Uredbu o označivanju energetske učinkovitosti.** Plan sadržava popis proizvoda kojima bi trebalo dati prednost, kao što su čelik i aluminij, kako bi se u sljedećih pet godina uveli zahtjevi za ekološki dizajn i označivanje energetske učinkovitosti. Time bi se trebalo promicati uvođenje održivih, popravljivih, kružnih i energetski učinkovitih proizvoda u čitavoj Europi. Nakon što se pravilno osmisle, usklađenim zahtjevima za održivost proizvoda na razini EU-a ojačat će se jedinstveno tržište, spriječiti prepreke trgovini, poboljšati ravnopravni uvjeti i informiranje potrošača te smanjiti administrativno opterećenje.

U kontekstu strateškog dijaloga o budućnosti automobilske industrije koji je održan u prvom tromjesečju 2025. i kako je najavljeno u industrijskom akcijskom planu za europski automobilski sektor od 5. ožujka 2025., Komisija je **automobilskom sektoru omogućila fleksibilnost** u ispunjavanju ciljeva za 2025. koji se odnose na prodaju voznog parka ciljanom izmjenom Uredbe (EU) 2019/631, koju su donijeli zakonodavci. Time se proizvođačima omogućuje dodatna fleksibilnost u odnosu na njihove obveze usklađenosti jer se omogućuje trogodišnje razdoblje usklađivanja za 2025., 2026. i 2027. umjesto razdoblja od godinu dana. Ciljanom izmjenom uvodi se ta dodatna fleksibilnost za proizvođače uz zadržavanje razine ambicije cilja smanjenja emisija. Cilj je poduprijeti ulaganja u čistu tranziciju i istodobno zadržati opće klimatske ambicije. Komisija je 5. ožujka ažurirala i popis otpada kako bi baterije i njihove kritične sirovine dulje zadržala u gospodarstvu.

Instrumentom za infrastrukturu za alternativna goriva (AFIF) u okviru Instrumenta za povezivanje Europe stavljeno je na raspolaganje 570 milijuna EUR za uvođenje infrastrukture za punjenje za razdoblje 2025. – 2026., a kao prioritet su postavljena teška vozila. Na drugi krajnji datum 11. lipnja 2025. zabilježeno je 25 prijedloga projekata s ukupnim troškovima ulaganja od 665 milijuna EUR. Ukupno je zatraženo oko 287 milijuna EUR financijskih sredstava EU-a za

projekte infrastrukture za punjenje električnih vozila, od čega 245 milijuna EUR za namjensku infrastrukturu za punjenje teških vozila.

Kad je riječ o vanjskoj dimenziji, Komisija je na sastanku na vrhu EU-a i Južne Afrike 13. ožujka 2025. pokrenula pregovore o prvom partnerstvu za čistu trgovinu i ulaganja s Južnom Afrikom. Partnerstvo se razvija u suradnji s ključnim strateškim partnerima kako bi se djelotvorno upravljalo strateškim ovisnostima i ojačala uloga EU-a u ključnim globalnim lancima vrijednosti. Komisija i Južna Afrika obvezale su se na sklapanje sporazuma o potpori razvoju strateških i čistih lanaca vrijednosti sirovina. To uključuje davanje prednosti lokalnoj potrošnji, energiji iz obnovljivih izvora i niskougljičnoj energiji (uključujući siguran i održiv niskougljični vodik) i čistoj tehnologiji poboljšanjem uvjeta za uzajamno korisna ulaganja. Osim toga, Komisija je na sastanku na vrhu najavila paket ulaganja u okviru strategije Global Gateway u iznosu od 4,7 milijardi EUR, od čega će se 4,4 milijarde EUR uložiti u projekte kojima se podupire prelazak na čistu i pravednu energiju u zemlji. Komisija namjerava pokazati odlučan napredak u provedbi partnerstva za čistu trgovinu i ulaganja s Južnom Afrikom (CTIP) uoči sastanka na vrhu skupine G20 u Johannesburgu, zakazanog za 22. i 23. studenog 2025.

Komisija je **postrojila i zaštitnu mjeru za čelik** kako bi zaštitila industriju čelika u EU-u od povećanja uvoza, čime je ispunila Akcijski plan EU-a za čelik i metale. Iako je većina prilagodbi stupila na snagu 1. travnja, promjene koje se odnose na sporiji tempo liberalizacije i uklanjanje prijenosa neiskorištenih količina stupit će na snagu 1. srpnja 2025. S obzirom na to da će zaštitna mjera zakonski isteći 30. lipnja 2026., Komisija će u rujnu 2025. predložiti dugoročnu mjeru za čelik kojom će se osigurati vrlo učinkovita razina zaštite sektora čelika u EU-u nakon lipnja 2026. To je posebno važno s obzirom na to da je SAD povećao carine na aluminij u čeliku, što pogoršava težak položaj tih industrija.

Jačanje **kružnosti** važan je način za postizanje dekarbonizacije i konkurentnosti metalne industrije. Međutim, količina otpada koji se upotrebljava za recikliranje u EU-u smanjuje se zbog manje potražnje industrije EU-a i viših cijena koje se plaćaju za otpad u trećim zemljama. Kao prvi korak prema zaustavljanju tog trenda, Komisija je javno objavila relevantne podatke iz baze podataka carinskog sustava Surveillance, što je slično nedavnim mjerama poduzetima u kemijskom sektoru. Ta je inicijativa dio šireg mehanizma praćenja uvoza i izvoza aluminija, bakra i čelika kojim će se poboljšati dostupnost tržišnih informacija, čime će se promicati kružne prakse i olakšati donošenje trgovinskih mjera kako bi se osigurala dostatna dostupnost otpada u EU-u, prema potrebi, počevši od mjera za aluminij. Komisija će raditi i na povećanju potražnje za recikliranim proizvodima.

U planu za čistu industriju i Akcijskom planu za automobilsku industriju najavljeno je da će Komisija predložiti **uvjete za strana ulaganja**, konkretnije u automobilski sektor, uključujući sastavne dijelove, pri čemu će lanac opskrbe baterijama biti prvi prioritet. Komisija će predložiti posebne uvjete za kriterije otpornosti i održivosti u Aktu o ubrzavanju industrijske dekarbonizacije, a možda i u drugim inicijativama.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima iz industrije i državama članicama predložiti mjere kojima će se osigurati da strana ulaganja u EU-u bolje doprinose dugoročnoj konkurentnosti industrije EU-a, njezinoj tehnološkoj prednosti i gospodarskoj otpornosti te otvaranju kvalitetnih radnih mjesta u EU-u. Na primjer, za projekte koji uključuju strana ulaganja, posebno kad uključuju javno financiranje, države članice mogle bi zajednički razmotriti uvjete kao što su vlasništvo nad opremom, ulazni materijali iz EU-a, zapošljavanje osoblja iz EU-a, potreba za zajedničkim pothvatima ili prijenosi

intelektualnog vlasništva, počevši od nekih strateških sektora, kao što su automobilska proizvodnja ili proizvodnja energije iz obnovljivih izvora.

Konkretno, kad je riječ o automobilskom sektoru, Komisija s državama članicama i relevantnim dionicima namjerava raspraviti o tome kako maksimalno povećati dodanu vrijednost ulaznih ulaganja i pomoći u sprečavanju utrke prema dnu i fragmentacije unutarnjeg tržišta. Takvi će uvjeti biti temelj za suradnju s ključnim međunarodnim partnerima sa znatnim ulaganjima u EU-u, a posebno u energiju iz obnovljivih izvora i lanac opskrbe automobilima.

Komisija će uskoro predložiti **paket o kemikalijama**, uključujući **Aksijski plan za kemijsku industriju EU-a i Skupnu uredbu o kemikalijama**. Aksijskim planom uvest će se konkretne mjere za povećanje globalne konkurentnosti europskog kemijskog sektora, uključujući MSP-ove, i jačanje njegove proizvodne baze mjerama u ključnim područjima, kao što su ključna proizvodnja, cijena energije te podupiranje inovacija i dekarbonizacije.

Kako je najavljeno u planu za čistu industriju, **Komisija je uspostavila centar za potporu važnim projektima od zajedničkog europskog interesa kako bi se ubrzalo osmišljavanje novih važnih projekata od zajedničkog europskog interesa**. Komisija trenutno podupire nekoliko država članica kako bi se ubrzalo osmišljavanje novih važnih projekata od zajedničkog europskog interesa koje je Zajednički europski forum o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa odobrio u studenom 2024. i ožujku 2025. Rad na važnom projektu od zajedničkog europskog interesa za kružne materijale i na inovativnim nuklearnim tehnologijama posebno će pridonijeti bržem ostvarivanju ciljeva plana za čistu industriju.

Komisija je 13. lipnja 2025. donijela i **Ogledni nuklearni program (PINC)**. On sadržava ažurirani pregled potreba za ulaganjima u nuklearnu energiju u EU-u i najbolje prakse modela financiranja za učinkovite planove ulaganja. Za provedbu planova država članica u području nuklearne energije bit će potrebna znatna ulaganja u iznosu od oko 241 milijarde EUR do 2050., kako za produljenje životnog vijeka postojećih reaktora tako i za izgradnju novih velikih reaktora. Potrebna su dodatna ulaganja za male modularne reaktore, napredne modularne reaktore i mikroreatore te u energiju fuzije za dugoročnu budućnost.

U okviru plana za čistu industriju poduzeti su i važni koraci za poboljšanje **vještina i kvalitete radnih mjesta** u EU-u. Dana 5. ožujka 2025. donesena je Komunikacija o Uniji vještina, u kojoj su uvedene ključne inicijative kao što je Europski odbor na visokoj razini za vještine i Opservatorij za vještine, uz istodobno jačanje postojećih inicijativa za usavršavanje i prekvalifikaciju. Nadalje, Komisija je pokrenula savjetovanja sa socijalnim partnerima radi izrade Plana za kvalitetna radna mjesta, pri čemu osobitu pozornost posvećuje potpori procesima restrukturiranja i pravednoj tranziciji, te je predložila ciljne izmjene Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji i Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) u okviru preispitivanja kohezijske politike u sredini programskog razdoblja kako bi se ubrzala i povećala potpora radnicima kojima prijete gubitak radnih mjesta zbog restrukturiranja uzrokovanog dekarbonizacijom.

Preispitivanje kohezijske politike u sredini programskog razdoblja, koje je Komisija predložila u travnju, omogućit će državama članicama i regijama da putem svojih programa ojačaju konkurentnost Europe i premoste inovacijski jaz. Iako se o prijedlogu još uvijek pregovara u okviru postupka suodlučivanja, Komisija sa zanimanjem iščekuje ambiciozan konačni ishod. U tom bi kontekstu velika poduzeća mogla primati potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj kad doprinose važnom projektu od zajedničkog europskog interesa ili kad posluju u ključnim područjima, kao što su obrana, strateške tehnologije i dekarbonizacija. Osim toga, prijedlog će podupirati energetska tranziciju

promicanjem energetske interkonekcijskih vodova (kopneni i podmorski kabeli koji povezuju elektroenergetske sustave susjednih zemalja) i uspostavom infrastrukture za punjenje. Ulaganjima u priušljivo energetske učinkovito stanovanje, održivo upravljanje vodama i inovacije kojima se doprinosi ciljevima STEP-a ojačat će se i čista industrijska baza u svim regijama. Kao financijski poticaj za ulaganje u strateške prioritete Komisija je predložila da se državama članicama i regijama omogući da 2026. iskoriste 30 % pretfinanciranja i više stope sufinanciranja za projekte razvijene u okviru strateških prioriteta.

3. Zaključak

Uspješna provedba plana za čistu industriju ovisi o obvezi država članica i njihovih tijela da učinkovito pokrenu svoje djelovanje.

Komisija je postojano predana ostvarenju plana za čistu industriju i tome da dekarbonizacija postane pokretač konkurentnosti i blagostanja Europe, među ostalim predlaganjem prijelaznog cilja za 2040. na putu prema klimatskoj neutralnosti do 2050. Ostatak mjera iz plana za čistu industriju provest će se u okviru niza paketa, a sljedeći paketi planirani su za drugu polovinu 2025. Svaki paket bit će prilagođen posebnim aspektima ciljeva plana za čistu industriju, čime će se ojačati zajedničke mjere koje se poduzimaju za povećanje industrijske konkurentnosti Europe i napredak u postizanju ciljeva EU-a u području dekarbonizacije.